

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0226U003402

Державний реєстраційний номер: 0121U110148

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-04-2026

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 1

Назва етапу: Реакція ландшафтів західного регіону України на глобальні кліматичні зміни та антропопресію

Початок етапу: 01.2021

Закінчення етапу: 12.2025

Вид звітнього документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, м. Чернівці, Чернівецька обл., 58012, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380372584810, 380372552914

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, м. Чернівці, Чернівецька обл., 58012, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380372584810, 380372552914

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 43 - власна ініціатива (якщо робота виконується з власної ініціативи за кошти виконавця НДР або безкоштовно)

Напрямок фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7706 - безплатно (договір про науково-технічне співробітництво, тощо)

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Реакція ландшафтів західного регіону України на глобальні кліматичні зміни та антропопресію

Назва роботи англійською:

The landscapes' response to global climate change and anthropopression in the western region of Ukraine

Реферат українською:

У звіті узагальнено результати комплексного аналізу динаміки та трансформації ландшафтів заходу України під впливом антропогенного навантаження і глобальних кліматичних змін. Встановлено, що ландшафтні комплекси регіону вирізняються високою різноманітністю, зумовленою контрастністю рельєфу, складною геологічною будовою, різними типами ґрунтового покриву та значною амплітудою кліматичних умов. Рівнинні, височинні й гірські ландшафти демонструють різну чутливість до зовнішніх впливів. Антропогенне навантаження визначено ключовим чинником сучасних трансформацій, що проявляється у скороченні площ лісів, інтенсифікації вирубування, розширенні сільськогосподарських угідь, урбанізації та розвитку інфраструктури. Найбільш інтенсивні зміни характерні для рівнинних і передгірних територій. Водночас глобальні кліматичні зміни спричиняють підвищення температур, нерівномірність опадів і зростання частоти екстремальних погодних явищ, що особливо відчутно у високогір'ї, де відбувається деградація субальпійських лук, скорочення тривалості снігового покриву та зміщення рослинних поясів. Палеогеографічний аналіз останнього тисячоліття дозволив виокремити Середньовічне потепління, Малий льодовиковий період і сучасне потепління, під час яких ландшафтні системи зазнавали суттєвої перебудови. Аналіз сучасних і викопних угруповань молюсків підтвердив високу чутливість малакофауни до кліматичних і ландшафтних змін та її індикативну цінність. Сучасні трансформації мають переважно деградаційний характер і супроводжуються активізацією ерозійних, зсувних і акумулятивних процесів. Моніторингові дослідження сульфатного карсту та печерних відкладів засвідчили його високу залежність від кліматичних циклів і гідрологічного режиму. Обґрунтовано необхідність комплексного ландшафтного планування, раціонального землекористування, відновлення лісів і посилення екологічного моніторингу для забезпечення сталого розвитку регіону.

Реферат англійською:

The report summarises the results of a comprehensive analysis of the dynamics and transformation of landscapes in western Ukraine under the influence of anthropogenic load and global climate change. We established that the region's landscape complexes are characterised by high diversity, driven by contrasts in relief, complex geological structure, diverse soil cover, and a significant amplitude of climatic conditions. Plain, highland, and mountainous landscapes exhibit different sensitivities to external influences. Anthropogenic load is identified as a key factor in modern transformations, manifested in the reduction of forest areas, intensification of logging, expansion of agricultural land, urbanisation, and infrastructure development. The most intense changes are characteristic of plain and foothill areas. At the same time, global climate change causes increased temperatures, uneven precipitation, and a higher frequency of extreme weather events, which are especially noticeable in the highlands, where subalpine meadows are degraded, snow cover duration is reduced, and vegetation zones shift. Paleogeographic analysis of the last millennium allowed us to distinguish the Medieval Warming, the Little Ice Age and the modern warming, during which landscape systems underwent significant restructuring. Analysis of modern and fossil mollusc communities confirmed the high sensitivity of the malacofauna to climatic and landscape changes and its value as an indicator. Modern transformations are mainly of a degrading nature and are accompanied by the activation of erosion, landslide, and accumulation processes. Monitoring studies of sulfate karst and cave deposits have shown that they are highly dependent on climatic cycles and hydrological regimes. The need for comprehensive landscape planning, rational land use, forest restoration, and enhanced

environmental monitoring to ensure sustainable regional development is substantiated.

Індекс УДК: 911.52, 504.75.05.001.5, 911.52(477.8):[551.583+502/504]

Коди тематичних рубрик: 39.19.31, 87.25.03

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Рідуш Богдан Тарасович

Науковий ступінь: д.геогр.н.

Вчене звання: професор

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Мінливість біокліматичних поясів Карпат: нуклеарна конфігурація ландшафтів у динаміці

Назва НТП англійською: Variability of Carpathian bioclimatic zones: nuclear configuration of landscapes in dynamics

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Методи, теорії, гіпотези

Галузь застосування: Наукові дослідження та розробки; сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг; лісове господарство та лісозаготівлі; діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність; інша професійна, наукова та технічна діяльність;

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: У дослідженні розглядається просторово-часова мінливість біокліматичних показників, температур повітря зокрема, у ландшафтних регіонах Карпат з використанням сіткових даних ERA5-Land (1961-2020 рр.). Мінливість виражена у високогірних і низькогірних смугах. Високогірні і середньогірні біокліматичні смуги термічно залежні, тоді як низькогірні зони вразливі до дефіциту опадів. Потепління клімату і зміна антропогенного впливу – ключові чинники ландшафтної сукцесії в Карпатах. Потепління спостерігається протягом усього року, найменшими значеннями у січні у високогір'ї. Липень став повсюдно теплішим, особливо в Західних Карпатах, що призводить до зменшення площі альпійських і субальпійських ландшафтів. Ландшафти мішаних лісів найстійкіші до біокліматичної мінливості, визначаючи домінування цього ландшафтного регіону у Карпатах. Виявлені закономірності сприятимуть динамічній інтерпретації гірських ландшафтів і вдосконаленні фізико-географічного районування.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища

Вплив НТП на довкілля: Не впливає

Впровадження НТП: Не впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу:

Закінчення етапу:

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

IX. Бібліографічний опис

- Sobkowiak-Tabaka I., Gerasimenko N., Kurzawska A., Kufel-Diakowska B., Moskal-del Hoyo M., Stróżyk M., Rohozin Y.P., Ridush B., Levinzon Y., Boltaniuk P., Nechytailo P., Diachenko A. Risks beyond the ditch: Copper Age tannery from the settlement of Kamianets-Podilskyi (Tatarysky), Ukraine. *Archaeological and Anthropological Sciences*. 2024. №16. С. 1-20. DOI: 10.1007/s12520-024-01954-1 (дата звернення: 15.12.2025).
- Ridush B., Kostiuk U. Lithologic-stratigraphic control of the karst breakdown mechanism in Miocene gypsum of the northern Carpathian Foredeep. 85th EAGE Annual Conference & Exhibition, Oslo, Norway (09-14 June 2024), Workshop 12: Shallow subsurface cavities: identification and characterization with geological and geophysical methods. Oslo, 2024. P. 1-5. DOI: 10.3997/2214-4609.2024101820 (дата звернення: 15.12.2025)
- Костюк, У., Рідуш Б. Літолого-стратиграфічний критерій карстового районування сульфатної товщі міоцену заходу України. Проблеми геоморфології та палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2024. № 01(16). С. 164-179. DOI: 10.30970/gpc.2024.1.4441 (дата звернення: 15.12.2025)
- Рідуш Б., Шавранський В. Неотектонічні рухи в долині р. Прут: записи у карсті та відкладах річкових терас. Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2024. № 2 (17). С. 160-172. DOI: 10.30970/gpc.2024.2.4564 (дата звернення: 15.12.2025)
- Шавранський В., Рідуш Б. Геолого-геоморфологічна будова долини р. Прут в районі м. Чернівці (за даними інженерно-геологічних розвідок). Науковий вісник Чернівецького університету: Географія. 2024. Вип. 849. С. 122-134. DOI: 10.31861/geo.2024.849.122-134 (дата звернення: 15.12.2025)
- Marciszak A., Ivanoff D., Semenov Y., Talamo S., Ridush B., Stupak A., Yanish Y., Kovalchuk O. The Quaternary lions of Ukraine and a trend of decreasing size in *Panthera spelaea*. *Journal of Mammalian Evolution*. 2023. №30(1). Pp. 109-135. DOI: 10.1007/s10914-022-09635-3 (дата звернення: 15.12.2025).
- Baca M., Popovic D., Lemanik A., ..., Ridush B. et al. Ancient DNA reveals interstadials as a driver of the common vole population dynamics during the last glacial period. *Journal of Biogeography*. 2023. N50. P. 183-196. DOI: <https://doi.org/10.1111/jbi.14521> (дата звернення: 15.12.2025).
- Stefaniak K., Kovalchuk O., Ratajczak-Skrzatek U., Kropczyk A., Mackiewicz P., Kłys G., Krajcarz M., Krajcarz M.T., Nadachowski A., Lipecki G., Karbowski K., Ridush B., Sabol M., Płonka T., 2023. Chronology and distribution of Central and Eastern European Pleistocene rhinoceroses (*Perissodactyla*, *Rhinocerotidae*) – A review. *Quaternary International*. 2023. № 674-675. P. 87-108. DOI: 10.1016/j.quaint.2023.02.004 (дата звернення: 15.12.2025).
- Decaulne A., Răchită I.-G., Kholiavchuk D., Pop O., Holobâc I.H., Ridush O., Ridush B., Horváth Cs. Patterns of snow avalanche activity during the last century in Chornohora Range (Eastern Carpathians, Ukraine): Tree-ring reconstruction coupled with synoptic conditions analysis. *CATENA*. 2023. Vol. 233. P. 1-15. DOI: 10.1016/j.catena.2023.107523 (дата звернення: 15.12.2025).
- Popiuk Y., Ridush B., Solovey T. Middle and Late Pleistocene terrestrial snails from the Middle Dniester area, Ukraine (based on Mykola Kunytsia's collections). *Geological Quarterly*. 2021. Vol. 65. No. 6. P. 1-12. DOI: 10.7306/gq.1575 (дата звернення: 15.12.2025)
- Костюк У., Поп'юк Я. Фаціальна мінливість гіпсів, спелеогенез та морфологія карстових порожнин: нові дані з печери Полякова Дуча (Чернівецька область, Україна). Науковий вісник Чернівецького університету: Географія. Чернівці. 2024. Вип. 849. С. 175-183. DOI: 10.31861/geo.2024.849.175-183 021 (дата звернення: 15.12.2025).
- Kulakovska L., Kononenko O., Haesaerts P., Pirson S., Spry-Marques P., Bosch M.D., Popova L., Popiuk Ya., Damblon F., Usik V., Nigst P.R. Korman` 9: A new Upper Palaeolithic site in the Middle Dniester valley, Ukraine. *Quaternary*

International. 2021. Vol. 587. P. 230-250. DOI: 10.1016/j.quaint.2021.02.021 (дата звернення: 15.12.2025).

Kovbinka H., Diachuk A. Principles of estimating soil moisture parameters in a river basin. Науковий вісник Чернівецького університету: Географія. 2025. Вип. 854. С. 232-240 DOI: 10.31861/geo.2025.854.232-240 (дата звернення: 15.12.2025).

Prysakar V., Kovbinka H., Dobynda I. Landscape and geochemical characteristics of the territory of the town of Vyzhnytsia, Chernivtsi region. 2025. Вип. 853. С. 16-24. DOI: 10.31861/geo.2025.853.16-24 (дата звернення: 15.12.2025).

Дячук А., Ковбінська Г., Присакар В., Добинда І. Територіально-часові особливості земельної структури фізико-географічних районів Чернівецької області. Науковий вісник Чернівецького університету: Географія. 2024. Вип. 846. С. 155-168 DOI: 10.31861/geo.2024.847.155-168 (дата звернення: 15.12.2025).

Холявчук, Д. І. Мінливість біокліматичних поясів Карпат: нуклеарна конфігурація ландшафтів у динаміці. Ландшафтознавство. 2023. Вип. 4(2). С. 33-44. DOI: 10.31652/2786-5665-2023-4-33-44 (дата звернення: 15.12.2025).

Холявчук, Д. І., Талабан О.П. Топоклімат Середнього Придністер'я за даними цифрових метеостанцій Davis. Науковий вісник ХДУ, Серія Географічні науки. 2023. №19. С. 53-63. DOI: 10.32999/ksu2413-7391/2023-19-6 (дата звернення: 15.12.2025).

Kholiavchuk, D., Gurgiser, W., Mayr, S. Carpathian Forests: Past and Recent Developments. Forests. 2024. Vol. 15(1). P. 1-28. DOI: 10.3390/f15010065 (дата звернення: 15.12.2025).

Кирилюк, С. Алгоритм оцінки рельєфу для ведення плодово-ягідного господарства (на прикладі Хотинської височини). Науковий вісник Чернівецького університету : Географія. 2024. Вип. 847. С. 192-203. DOI: 10.31861/geo.2024.847.192-203 (дата звернення: 15.12.2025).

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Халавка Юрій Богданович

д. х. н., 02.00.21

Перелік осіб-виконавців

Білоус Вікторія Анатоліївна

Годзінська Ірина Леонідівна

(к. геогр. н., 11.00.11)

Добинда Ірина Петрівна

(к. геогр. н., 11.00.02)

Дячук Аліна Іванівна

(к. геогр. н., 11.00.02)

Кирилюк Сергій Миколайович

(к. геогр. н., доц., 11.00.11)

Ковбінська Галина Дмитрівна

(к. геогр. н., 11.00.11)

Костюк Уляна Іванівна

Поп'юк Яна Анатоліївна

(к. геогр. н., 11.00.04)

Присакар Віталій Борисович

(к. геогр. н., доц., 11.00.01)

Проскурняк Мирослав Михайлович

(к. геогр. н., доц., 11.00.01)

Рідуш Олесь Богданович

Холявчук Дарія Іванівна

(д. геогр. н., доцент, 11.00.04)

Чернега Петро Іванович

(к. геогр. н., доц., 11.00.01)

Шавранський Василь Федорович

Шкаєва Дарина Ігорівна

Відповідальний за підготовку

Холодницька Любов Миколаївна

облікових документів

Телефон

+380509093639

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна